

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Warmteprocesplan De Hoek, Akkers-Centrum & Vogelenzang-Zuid

Participatieverslag

Wij.Doen.Groen.

Samen naar een duurzaam Nissewaard

Inhoudsopgave

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Inleiding	3
Doelstelling en doelgroepen	4
Communicatiemiddelen	5
Planning	6
Fase 1: Stand van de wijk	8
Fase 2: Plan van aanpak	11
Fase 3a: Op zoek naar een voorkeursalternatief	15
Actie: Energiecoach	19
Actie: Energiebox en inkoopactie isolatie	21
Fase 3b: Warmteprocesplan opstellen	24
Actie: Buurkracht	26
Fase 4: Vaststelling	27

Inleiding

Nissewaard aardgasvrij

In Nederland hebben we met elkaar de doelstelling om in 2050 de gebouwde omgeving volledig te verwarmen op duurzame warmte. Dat betekent dat aardgas niet gebruikt wordt voor het verwarmen van onze huizen en gebouwen. Dit lijkt ver weg, maar om dit te bereiken moeten we nu al beginnen. De gemeenten zijn aan zet om per wijk een plan te maken hoe deze doelstelling behaald kan worden. Daarbij gaat het om het kiezen van een uiteindelijke warmtebron, maar ook om het geschikt maken van de woningen om uiteindelijk op deze bron over te kunnen gaan. Veel woningen zijn nu nog niet geschikt om direct op een andere warmtebron over te stappen, bijvoorbeeld om dat er nog meer isolatie in de woning nodig is. We vinden het belangrijk dat we dat doen op een manier die haalbaar en betaalbaar is, en we doen dat samen met inwoners; bijvoorbeeld door bewustmaking, educatie en het stimuleren verduurzamingsmaatregelen.

Waarom aan de slag in deze startwijken?

In de Warmtetransitievisie zijn De Hoek en Akkers-Centrum/Vogelenzang-Zuid benoemd tot de twee startwijken in Nissewaard om een Wijkwarmteplan te realiseren. Er is gekozen voor deze 2 wijken om de volgende redenen:

- Veel corporatiebezit, waarbij de corporaties ambities hebben om te verduurzamen;
- Hoge bebouwingsdichtheid, waardoor het makkelijk is om collectief acties te ondernemen;
- De ligging aan de rand van Spijkenisse zorgt ervoor dat er ruimte is om een warmtebron in de nabije omgeving te realiseren (zoals geothermie of restwarmte);
- In De Hoek start de gemeente Nissewaard samen met woningstichting De Leeuw Van Putten een plan om de wijk te verbeteren, waardoor het logisch is om hierbij aan te sluiten

Wat staat er in het warmteprocesplan?

In het plan komt te staan hoe we met elkaar (gemeente, bewoners, organisaties en partners) de wijken voor 2030 aardgasvrij-ready maken. Dat betekent dat de gebouwde omgeving in 2030 klaar moet zijn om van het aardgas af te gaan. In het Wijkwarmteplan beschrijven we onder andere één of meerdere voorkeursalternatieven, een duidelijk handelingsperspectief voor bewoners en gebouweigenaren en afspraken met belangrijke partners om tot 2030 de volgende stappen te kunnen zetten. Daarbij focussen we ons onder andere op isolatie, besparen en bewustwording.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Verslag

Doorlopen proces

Het proces om te komen tot dit warmteprocesplan is begonnen in april 2021. Toen zijn al de eerste gesprekken gevoerd met bewoners, belangrijke partners zoals de woningcorporaties en Stedin, de RET en de Ondernemersvereniging. In de afgelopen jaren zijn er verschillende activiteiten georganiseerd om met bewoners in gesprek te gaan over het plan, maar ook met als doel om de bewoners al direct op weg te helpen.

Verslag en verantwoording

In dit verslag leest u welke acties er de afgelopen periode (vanaf april 2020) zijn ondernomen om de bewoners in de twee gebieden te betrekken bij het warmteprocesplan. Meer lezen? Kijk op de webpagina www.nissewaard.nl/aardgasvrij voor meer informatie over het proces en de veel gestelde vragen. Ook vind u hier de presentaties en verslagen van de diverse bijeenkomsten.

Uitgangspunten

Uitgangspunten

Om te komen tot een warmteprocesplan zijn de volgende uitgangspunten opgesteld voor het proces:

- Iedereen die dat wil, kan meedoen in dit proces;
- Er wordt een mix aan middelen ingezet om betrokkenen uit te nodigen mee te doen;
- We checken continu of we op de goede weg zijn en of deelnemers zich nog kunnen vinden in de route die we bewandelen;
- We zorgen voor continu communicatie op een centrale plek, zoals de website.

Vragen die we beantwoorden

In het warmteprocesplan geven we in elk geval antwoord op de volgende vragen:

- Welke eerste no-regret maatregelen kan men nemen tot 2030 en wat de route?
- Welke alternatieven voor aardgas willen we verder onderzoeken?
- Welke partners en partijen hebben we hiervoor nodig?
- Hoe gaan we tot 2030 aan de slag?

Doelgroepen

We maken het warmteprocesplan voor twee gebieden:

- De Hoek (1 t/m 4)
- Akkers-Centrum en Vogelenzang-Zuid.

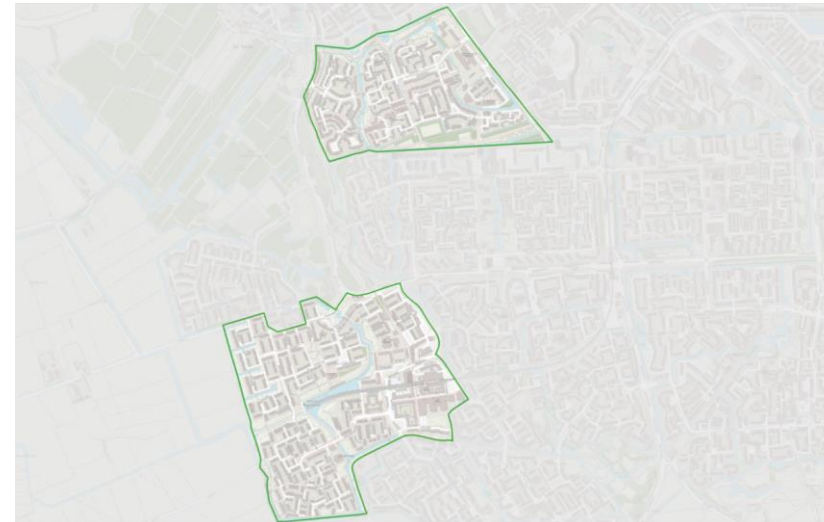
In totaal gaat het daarbij om 3974 adressen. Het bezit in deze gebieden bestaat uit de volgende doelgroepen:

- Woningeigenaren
- Woningcorporaties en haar huurders
 - De Leeuw van Putten
 - Maasdelta
 - Woonbron
- Particuliere verhuurders en haar huurders
- Verenigingen van Eigenaren
- Ondernemers, maatschappelijke vastgoed en gemeentelijk vastgoed.

In dit procesplan is er voor gekozen om de eerste drie doelgroepen het meest mee te nemen in de participatie.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Communicatiemiddelen

Offline

- Nieuwsbrief naar de bewonerswerkgroepen in de buurten
- Structureel overleg en communicatie via woningcorporaties
- Communicatie via Kennen en gekend worden in Akkers-Centrum
- Huis-aan-huis nieuwsbrieven (special)
- Informatie bij wijkcentra en op het stadhuis

Online

- www.nissewaard.nl/aardgasvrij met update elke zes weken inclusief Q&A
- Initiatief op platform wijdoengroen.nu
- Aansluiten nieuwsbrief Energiek Voorne-Putten
- Aansluiten nieuwsbrief woningcorporaties
- Aansluiten nieuwsbrief en De Hoek
- Nieuwsbrief bewonerswerkgroep

Interne communicatie (ambtenaren)

- Interne communicatie via Intranet (elke 6 weken)
- Informatie via het KlantContactCentrum

Overkoepelende duurzaamheidscampagne: Wij.Doen.Groen

Vanuit het programma duurzaamheid werken we in communicatie en participatie vanuit ons duurzaamheidsmerk 'Wij.Doen.Groen'.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Dit merk/deze campagne wordt continu geladen door de communicatieafdeling van het programma duurzaamheid. Vanuit dit project sluiten we volledig aan bij de huisstijl van Wij.Doen.Groen en maken we gebruik van de ontwikkelde middelen. Enkele hiervan zijn onder andere:

- Vermelding van het project op initiatievenplatform wijdoengroen.nu
- Nieuws wordt gedeeld via de sociale mediakanalen
- Banners, beachflags en jasjes voor promotie op locatie
- Aansluiting bij de activiteiten die programma/Nissewaard breed worden georganiseerd, zoals de Nationale Klimaatweek en de Dag van de Duurzaamheid.

Nissewaard

Wij.Doen.Groen.
Jij toch ook?

Bekijk alle initiatieven op de kaart

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Laatste nieuws

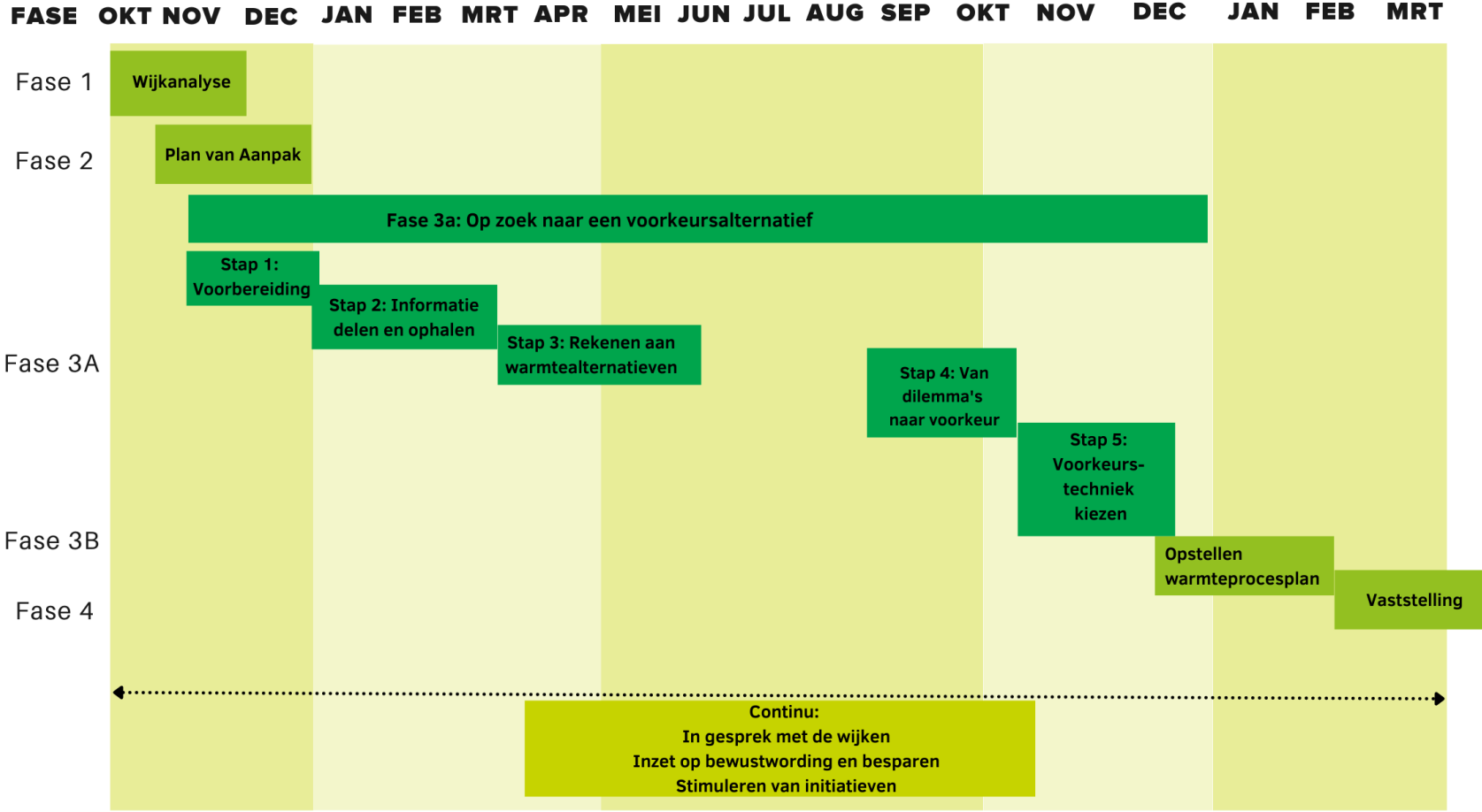
Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Planning

Tijdslijn

Wij.Doen.Groen.
 Samen naar een duurzaam Nissewaard

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Fase 1: Stand van de wijk

Samenvatting fase 1

Doel: wijkanalyse

In fase 1 van het proces zijn de drie startbuurten (hierna genoemd twee gebieden) in kaart gebracht. Er is een inventarisatie gemaakt van de wijk: wie wonen er? Wat voor huizen staan er? Hoe is het bezit verdeeld? Ook zijn de belangrijkste stakeholders in kaart gebracht, denk aan woningcorporaties, wijkcentra, etc. De meest actuele gegevens over de bebouwing en alle relevante, op stapel staande plannen en ingrepen zijn gevisualiseerd. Zo hebben we een momentopname van De Hoek en van De Akkers 2021, met een doorkijk op basis van alle meekoppelkansen. Dit leidde tot een concrete *Wijkanalyse* (document) voor elk van beide wijken.

Informeren en in gesprek

De bewoners uit twee gebieden (De Hoek en Akkers-Centrum/Vogelenzang-Zuid) zijn via een huis-aan-huis brief geïnformeerd over het project aardgasvrij Nissewaard. Daarnaast zijn zij gevraagd om een online vragenlijst in te vullen (wat 605 bewoners hebben gedaan) over hun blik op verduurzaming van hun woningen. Hiermee hebben we een nog beter beeld gekregen over de gebieden en de mensen die hierin wonen. Vervolgens zijn er in deze fase twee online bijeenkomsten georganiseerd.

Resultaat fase 1

De inspanningen uit fase 1 hebben gelijk tot een uitgebreide wijkanalyse en heeft de basis gevormd voor het opstellen van het plan van aanpak in fase 2.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Middelen fase 1

Eind 2020 Huis aan huis brief over proces

Maart 2021 Huis aan huis brief uitnodiging deelname vragenlijst en bijeenkomsten

April 2021 Deelname online vragenlijst

Hier hebben 605 bewoners aan meegedaan. Enkele resultaten hiervan leest u hiernaast. Het volledige verslag is te vinden op de website nissewaard.nl/aardgasvrij.

Mei 2021 Online bijeenkomsten per gebied

De online bijeenkomsten vonden plaats op 11 mei voor bewoners van de Hoek en op 18 mei voor bewoners van Akkers-Centrum en Vogelenzang-Zuid. De bijeenkomsten zijn gehouden via het platform Livestorm. Tijdens de bijeenkomsten zijn de opgave en het proces gedeeld. Ook is gedeeld waarom er is gekozen voor deze twee gebieden om te starten met de plannen. Tot slot zijn de resultaten van de vragenlijst gedeeld en is er aan de bewoners gevraagd om hierop aan te vullen waar nodig. Daarnaast is er aan bewoners gevraagd hoe zij willen meedenken over de vervolgstappen.

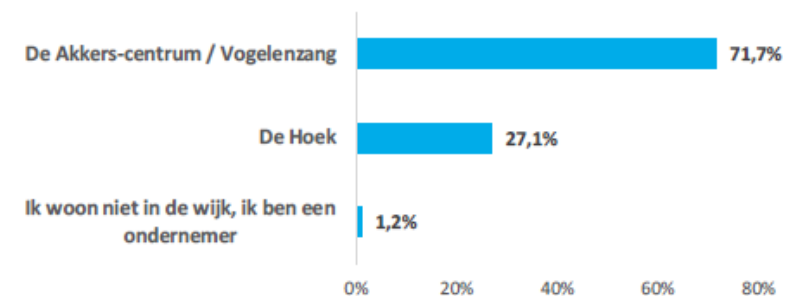
Juni 2021 Huis aan huis brief over proces #1

In deze nieuwsbrief zijn alle bewoners op de hoogte gebracht van de status van het proces. Zo zijn de resultaten van de vragenlijst gedeeld en zijn de antwoorden op veel gestelde vragen (te vinden op de website) onder de aandacht gebracht. Ook is er opgeroepen tot deelname aan een denktank (werkgroep).

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Waar woont u?

Zorgen bij aardgasvrij maken van woning / pand

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Fase 2: Plan van Aanpak

Samenvatting fase 2

Doel: Plan van Aanpak

Na de wijkanalyse stelden we samen het 'Plan van aanpak' of Projectplan op; de tweede fase in het proces om te komen tot het warmterprocesplan.

Samen in gesprek over het Plan van Aanpak

De stappen die in dit Plan van Aanpak zijn opgenomen, zijn gebaseerd op bewonersbijeenkomsten in april en oktober 2021 en bijeenkomsten met professionele partners van de gemeente (de 'partnergroep') in oktober en november 2021. De stappen zijn samengevat in een concept-Plan van Aanpak. Dat is besproken we met de partnergroep en met een vertegenwoordiging van bewoners in de 'werkgroep'. Dit leidde tot het Plan van Aanpak dat we voorlegden aan de gemeentelijke stuurgroep, en na besluitvorming in de stuurgroep – ter informatie – aan het college en aan de raad (januari 2022).

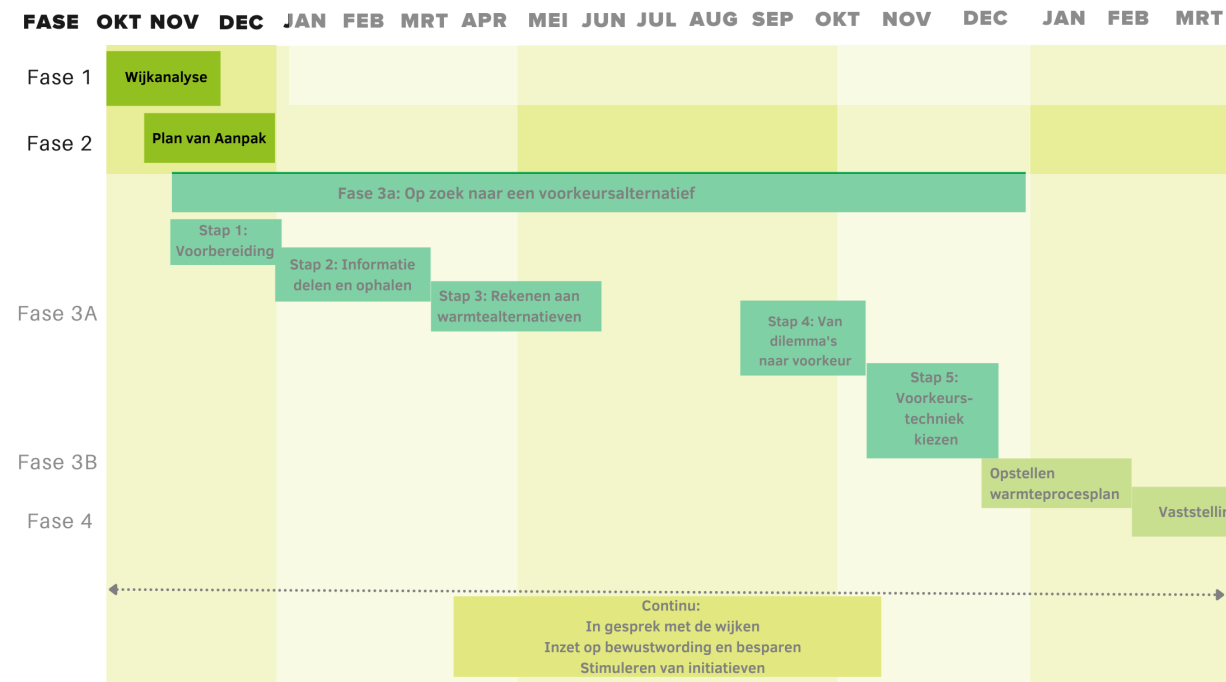
Resultaat fase 2

Het resultaat van fase 2 is een Plan van Aanpak dat herkend en gedeeld wordt door alle betrokkenen. Dit is onder andere in deze fase gerealiseerd:

- Een set aan uitgangspunten voor het proces;
- Een set aan randvoorwaarden voor de oplossing;
- Een eerste inventarisatie van vragen die leven bij bewoners bij diverse warmtetechnieken;
- Eerste selectie van enkele warmtetechnieken die we op basis van referentiewoningen kunnen uitwerken;
- Een werkgroep per met betrokken bewoners die mee willen denken over de diverse stappen die gezet gaan worden.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Middelen fase 2

September '21 Huis aan huis brief: uitnodiging bijeenkomsten

Oktober 2021 Bewoners bijeenkomst per gebied

Via de enquête (april 2021) en via de bewonersbrief (september 2021) hebben bewoners zich aangemeld voor een bijeenkomst in wijkcentrum De Akkers. Om te zorgen dat zoveel mogelijk mensen konden meedoen, konden bewoners zowel **fysiek** in wijkcentrum De Akkers als online via ZOOM aanwezig zijn. Tijdens de bijeenkomst is een video getoond van **wethouder Igor Bal** waarin hij een toelichting gaf op de opgave. Ook de woningcorporaties waren aanwezig om een toelichting te geven waar nodig. Ook is er samenwerking gezocht met de combinatiefunctionarissen van de gemeente. Er waren tijdens de bijeenkomst bij elkaar **ongeveer 90 bewoners** aanwezig.

Op basis van zes groepen (waarbij bewoners met andere bewoners uit hun specifieke buurt konden spreken) zijn we in gesprek gegaan over, **het proces** en hoe bewoners betrokken willen zijn bij de opgave. Daarnaast hebben we vragen en **uitgangspunten** opgehaald. De resultaten van de bijeenkomst zijn vertaald in het **Plan van Aanpak**.

Januari 2022 Bewonerswerkgroepen #1 Kennismaking

Via verschillende middelen hebben bewoners zich aangemeld voor een werkgroep. Er is per gebied één werkgroep opgericht. Doel van de werkgroep is om deze bewoners meerdere keren gedurende het proces te ontmoeten en met hen te kijken naar het proces, ideeën en tips op te halen voor het betrekken van andere bewoners en het voorbereiden van bijeenkomsten. De rol van de werkgroepen is hiermee om met name te fungeren als adviesorgaan.

De eerste bijeenkomsten met de werkgroepen vonden plaats in wijkcentrum De Hoek op 19 januari en in wijkcentrum De Akkers (voor bewoners Akkers-Centrum en Vogelenzang-Zuid) op 20 januari. Er waren hierbij in totaal **25 deelnemers** aanwezig. Tijdens deze eerste bijeenkomst is de eerste versie van het Plan van Aanpak gepresenteerd. De bewoners hebben dit voorzien van feedback. Ook is zijn diverse duurzame warmtetechnieken doorgenomen: hier hebben de bewoners vragen over gesteld zodat dit kan worden aangescherpt in het Plan van Aanpak. Daarnaast is de rol van de werkgroep besproken gedurende dit gehele proces.

“Waar doe ik goed aan? En kan ik niet beter wachten tot er meer duidelijk is?”

Resultaten eerste gesprekken

Tijdens de eerste gesprekken (de bijeenkomsten en de werkgroepen) zijn randvoorwaarden opgehaald bij bewoners voor zowel de oplossing (het uiteindelijke warmtealternatief) als voor het proces. Deze randvoorwaarden worden gedurende het gehele proces meegenomen.

Randvoorwaarden voor de oplossing

De meest kansrijke, toekomstbestendige oplossing

- kiezen we straks op basis van **inbreng van onze inwoners, ondernemers en andere betrokkenen**;
- heeft de **laagste kosten** voor de eindgebruiker;
- vraagt de **minst benodigde ruimtelijke aanpassingen** die een pandeigenaar zelf moet doen
- vraagt **minste verandering in de openbare ruimte** (op straat of onder de grond)
- **benut kansen** die zich voor doen in de wijk (bijvoorbeeld als er al werkzaamheden in de straat plaatsvinden)
- is **duurzamer** dan aardgas;
- is op lange termijn **betrouwbaar**;
- Is **betalbaar** voor huiseigenaren;
- Een **keuze van de bewoners zelf**.

Uitgangspunten voor het proces

- We nemen de tijd voor het inrichten van een **transparant** proces.
- Door middel van concrete voorbeelden maken we **zichtbaar wat er al gebeurt**. Hiermee inspireren we elkaar.
- **We delen informatie** over het proces en de mogelijke oplossingen zo vroeg mogelijk.
- De aanpak is **wijkgericht en iedereen die dat wil, moet kunnen deelnemen** aan het proces waarin we gezamenlijk tot het Wijkwarmteplan komen.
- Dit doen we door **structureel en bijtijds te communiceren** vanuit Wij.Doen.Groen. We zetten diverse middelen in om de wijken te betrekken.
- We sluiten zo goed mogelijk aan bij **lopende projecten** in de wijken, zoals de herstructurering in De Hoek.
- **Alle alternatieven worden onderzocht**, zodat er geen overhaaste beslissingen worden gemaakt.
- De aanpak kan tijdens het proces **verrijkt of herijkt** worden.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Fase 3a: Op zoek naar een voorkeursalternatief

Samenvatting fase 3a

Doel fase 3a: Op zoek naar een voorkeursalternatief

Het doel van fase 3a is om met alle partijen te komen tot een gedeeld beeld van een voorkeursalternatief voor beide gebieden. Dit betekent dat er aan het eind van fase 3a zicht is op de mogelijke oplossingen die het beste passen in de twee gebieden en dat er een eerste handelingsperspectief voor bewoners is gemaakt.

Uitvoering Plan van Aanpak

De publieksversie van het Plan van Aanpak is vertaald in een special die huis aan huis is verspreid onder alle bewoners in de twee gebieden in februari 2022. Daarna zijn er verschillende middelen ingezet om tot het doel van fase 3a te komen.

De communicatie- en participatiemiddelen die worden ingezet zijn er op gericht om de bewoners uit de gebieden zoveel mogelijk mee te nemen in het proces om te komen tot één of meer mogelijke warmtealternatieven. Daarnaast wordt er vooral ingezet op bewustwording en gedragsverandering door zichtbaarheid te creëren.

Fase 3a bestaat uit vijf stappen

Fase 3a is opgedeeld in vijf stappen om te komen tot het voorkeursalternatief.

- Stap 1: Voorbereiden: afronden Plan van Aanpak
- Stap 2: Informatie delen en ophalen
- Stap 3: Rekenen aan oplossingen
- Stap 4: Van dilemma's naar voorkeurstechneken
- Stap 5: Voorkeurstechneke en handelingsperspectief

Resultaat fase 3a

Uit fase 2 is gebleken dat het voor bewoners belangrijk is dat zij zicht hebben op de acties waarmee zij nu al kunnen starten, de zogenoemde 'no-regretmaatregelen'. In deze fase werken we daarom behalve aan een technische analyse (bijvoorbeeld door het uitvoeren van warmtescans en het opstellen van een intentieverklaring met woningcorporaties) ook aan gerichte acties waar bewoners mee kunnen starten, zoals inzet van de Energiecoach.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Middelen fase 3a

Stap 2: Informatie delen en ophalen

Februari 2022 Plan van Aanpak (special #1)

Als vertaling van stap 1 is er aan het begin van fase 3a bij alle bewoners uit de twee gebieden (bijna 4000 adressen) een huis-aan-huiskrant (ook wel genoemd 'special') op de mat gevallen. Deze special is de vertaling van het gemaakte Plan van Aanpak in een handzaam en goed toegankelijk product.

Inhoud

Het doel van deze special was om bewoners op een aansprekende manier te informeren over de opgave en de ambitie, bijvoorbeeld waarom er als eerst gestart is met deze twee gebieden. Daarnaast staat er in de special een aansprekende vertaling van het plan van aanpak en de mogelijke technieken. Ook biedt de special al enkele praktische tips waar men zelf mee aan de slag kan. Als laatst kon men zich via de special aanmelden voor de werkgroep en is er een overzicht van mogelijke subsidies opgenomen. De inhoud is afgestemd met partners, zoals de woningcorporaties om de bewoners zo goed mogelijk te informeren.

Verspreiding

De special is huis-aan-huis verspreid bij alle bewoners van de twee gebieden (zowel kopers als huurders). Daarnaast was de special te vinden op diverse plekken:

- Wijkcentra De Hoek en De Akkers
- Combinatiefunctionarissen
- Gemeentehuis
- Digitaal verspreid naar alle opgehaalde Emailadressen
- Gedeeld op de website van de gemeente
- Gedeeld via wijdoengroen.nu
- Intern gedeeld in de organisatie via het intranet

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Middelen fase 3a

Stap 2: Informatie delen en ophalen

Maart 2022 Bewonerswerkgroepen #2 Technieken

Er is opnieuw gesproken met beide bewonerswerkgroepen. Deze keer gebeurde dit digitaal. Bureau DWA heeft hier een uitgebreide presentatie gegeven over de mogelijke alternatieve warmtetechnieken voor beide gebieden. Er is informatie gegeven over de technieken zelf en inzicht gegeven in waarom deze goed lijken te passen in de gebieden.

In deze presentatie kwam goed naar voren dat er voor de gebieden veel kansen zijn: zowel een warmtenet al een individuele techniek (zoals een warmtepomp) blijkt goed mogelijk. Dat betekent dat de keuzevrijheid voor bewoners in deze wijken groot is, maar dat er ook veel informatie nodig is richting bewoners. De bewonerswerkgroepen hebben onder andere vragen gesteld over de kwaliteit van het elektriciteitsnetwerk (resultaat: projectgroep is met Stedin in gesprek gegaan). Ook is er gevraagd naar warmtescans (resultaat: deze worden eind maart uitgevoerd en er worden opties verkend voor een grootschalige actie). Ook bleek dat de bewoners graag concrete informatie willen over isolatiemogelijkheden en benieuwd zijn hoe de gemeente hierin kan ondersteunen (resultaat: vanuit de RREW wordt er een isolatie inkoopactie gerealiseerd, hier zullen deze gebieden extra van op de hoogte worden gesteld).

Maart 2022 Special #2

Er is een nieuwe special (uitnodiging) huis-aan-huis verspreid onder alle bewoners van beide gebieden. Doel van deze special was om:

- bewoners op de hoogte te brengen van het proces
- de eerste resultaten uit de bewonerswerkgroepen te delen
- bewoners uit te nodigen voor bijeenkomsten op 6 april
- huurders op de hoogte te brengen van de actie Energiebox
- Voorstellen van de nieuwe energicoach

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Maart/april 2022 Onderzoek diverse referentiewoningen

Op basis van de wijkanalyse is gebleken dat er enkele type woningen veel voorkomen in de twee buurten. Dit zijn:

- Rijwoningen 1980
- Hoekwoningen 1980
- Galerijwoningen 1980
- Appartementen 2000

Via de werkgroepen, de special en de bijeenkomsten begin april zijn diverse bewoners gevraagd of zij interesse hebben in een warmtescan. Er zijn uiteindelijk 12 woningen bezocht: 5 in De Hoek en 7 in Akkers-Centrum/Vogelenzang-Zuid. De resultaten hiervan zijn meegenomen in het technisch onderzoek en rapport naar de verschillende mogelijkheden voor beide buurten,

Maak kennis met de Energiecoach

Onze energiecoaches geven u gratis en persoonlijk energieadvies.

Vaak zijn het maar kleine aanpassingen die al een groot verschil maken. Iets simpels als andere verlichting of de bank een stukje van de verwarming zetten kan al veel schelen. Onze energiecoaches weten er alles van en vertellen onze inwoners er graag over.

Via de RREW-subsidie hebben we tegenwoordig in Nissewaard onze eigen energiecoach Rob! Rob gaat bij bewoners die dat willen lang voor een op maat gemaakt adviesgesprek. Rob loopt mee door het huis en kan de bewoner direct informeren over energiebewust leven en kosten besparen. Dat doet hij door advies te geven over kleine besparende maatregelen, maar Rob is ook opgeleid om informatie te geven over isolatiemaatregelen. Aan het einde van het gesprek ontvangt de bewoner een persoonlijk adviesrapport met tips en een inschatting van de besparing in euro's.

Rob is er voor heel Nissewaard – en een beetje extra voor de startwijken

Onze energiecoach Rob is er voor iedereen in Nissewaard. In de startwijken wordt Rob extra onder de aandacht gebracht. Zo is hij altijd bij iedere bijeenkomst en event aanwezig. Rob heeft een eigen emailadres: energiecoach@nissewaard.nl waardoor hij goed toegankelijk is. Ook verdient Rob natuurlijk een prominente plek op het platform wijdoengroen.nu

Opleiden van vrijwilligers

Via Rob worden nu ook vrijwillige energiecoaches in Nissewaard opgeleid. Op deze manier ontstaat er een netwerk aan energiecoaches die op een laagdrempelige manier direct bewoners helpen te verduurzamen.

Rob komt langs bij huishoudens uit alle lagen van de bevolking met ieder een eigen motivatie. **“Zo heeft de ene Nissewaarder zorgen over zijn torenhoge energierekening en zoekt hij naar gratis oplossingen om de rekening te verlagen. De ander wil meer informatie over zonnepanelen.”** Het valt Rob op dat mensen zo open zijn over hun energieverbruik. **“En dat is fijn. Hoe meer inzicht ik krijg in het energieverbruik, hoe beter ik kan helpen.”**

Middelen fase 3a

Stap 2: Informatie delen en ophalen

April 2022 Bijeenkomsten per gebied

Ochtend: Kennen en gekend worden

In wijkcentrum De Akkers wordt elke eerste woensdag van de maand een sessie 'Kennen en Gekend worden' georganiseerd. Tijdens deze ochtend komen partners (zoals welzijn, politie, combinatiefunctionarissen) en actieve bewoners uit de wijk samen om ideeën en kansen uit te wisselen om de sociale cohesie in de wijk te vergoten. Tijdens de sessie op 6 april is een presentatie gegeven over het warmteprocesplan en zijn de aanwezigen gevraagd ideeën te delen hoe de wijk het best betrokken kan worden. Hier zijn onder andere nieuwe leden voor de werkgroep De Akkers geworven.

Middag

Aansluitend is er op 6 april van 13.00 tot 16.00 een inloopbijeenkomst (warmtemarkt) georganiseerd in wijkcentrum De Akkers waar bewoners meer informatie konden vinden over het proces van het warmteprocesplan, de diverse duurzame warmtealternatieven en handige tips om nu al aan de slag te gaan. De middag is georganiseerd in samenwerking met de diverse woningcorporaties en de Energiecoach. Er is gekozen voor een inloopbijeenkomst zodat alle bewoners de mogelijkheid hadden om op eigen tempo de verschillende onderdelen te bekijken en vragen te stellen bij de onderwerpen waar zij dat relevant vonden. Ook was er mogelijkheid om een reactie achter te laten bij de verschillende onderdelen. In totaal waren er gedurende middag ongeveer 100 – 120 bezoekers.

Extra actie middag: WoonWijzerWinkel deelt Energiebox uit (zie volgende pagina)

Avond

Op 6 april is er in de avond een zelfde inloopbijeenkomst georganiseerd in OBS de Vuurvogel voor de bewoners van de hoek. Tijdens deze inloopbijeenkomst werd dezelfde opzet gehanteerd als in De Akkers. De bewoners kregen de mogelijkheid om rond te lopen, meer informatie over technieken en handige tips te bekijken en vragen te stellen aan de experts waar nodig. Ook hier waren de woningcorporatie en de Energiecoach aanwezig. In totaal waren er gedurende de avond ongeveer 80 – 100 bezoekers.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

April 2022 Paasmarkt (20 april)

Op 20 april (1^e paasdag) is er in beide gebieden (De Akkers-Centrum en De Hoek) een Paasmarkt georganiseerd door de vrijwilligers uit de wijkcentra in samenwerking met de combinatiefunctionarissen. Als programma duurzaamheid (Wij.Doen.Groen) zijn we hierbij aangehaakt met een standje op beide markten. In de stand konden bezoekers allerlei informatie vinden over het warmteprocesplan dat wordt gemaakt. Ook was er informatie te vinden over de diverse duurzame technieken en handige tips waarmee mensen direct zelf aan de slag zouden kunnen gaan. Er zijn op de paasmarkten folders uitgedeeld en in samenwerking met de woningcorporatie zijn er douchecoaches uitgedeeld aan de kinderen – zodat zij het duurzaam gedrag mee naar huis nemen. Het idee om aan te sluiten bij datgeen er al wordt georganiseerd in de wijk biedt de kans om andere mensen te ontmoeten en iets langer de tijd te hebben om een goed gesprek te voeren.

Actie: Energieboxen

Doel

De gemeente heeft samen met de WoonWijzerWinkel een actie opgezet om zoveel mogelijk huurders in heel Nissewaard te voorzien van een **Energiebox**. De Energiebox kon worden aangevraagd door alle huurders in de gemeente Nissewaard. Zij zijn hiervoor uitgenodigd door een brief die huis-aan-huis is verstuurd.

Het doel van de Energiebox is om huurders in Nissewaard op weg te helpen met duurzaam gedrag. De Energiebox bevat verschillende handige kleine hulpmiddelen voor in huis die het huis direct verduurzamen. Denk aan ledverlichting, tochtstrips en zelfs een waterbesparende douchekop. Door deze pakketten gratis aan te bieden wordt verduurzaming van de woning ook voor huurders makkelijker. Ook draagt het bij aan gedragsverandering en bewustwording.

Verschillende pakketten

Er zijn drie type pakketten beschikbaar gesteld: isolatie, ledverlichting of een combinatie box. Hierdoor was het voor de huurder mogelijk om een pakket te kiezen wat geschikt was voor de situatie in de woning.

Energieboxen in De Akkers op 6 april

De energieboxen waren beschikbaar voor alle huurders in heel Nissewaard. Om de huurders in de gebieden van het wijkwarmteplan te ondersteunen, is er voor gekozen om de WoonWijzerBus samen met een adviseur langs te laten komen bij wijkcentrum De Akkers, op de dag van de inloopmiddag. Deze actie is extra onder de aandacht gebracht via de eerder genoemde special. Door de actie met de energieboxen en de inloopmiddag te combineren, ontstond een Win-Winsituatie. Bewoners die graag de box wilden ontvangen, liepen daarna door naar het wijkcentrum, en andersom.

Er zijn op die middag in De Akkers ruim 300 Energieboxen uitgedeeld. In totaal zijn er in Nissewaard Centrum en Akkers-Centrum ruim 1350 boxen uitgedeeld.

Actie: Collectieve inkoop isolatie

De gemeente heeft in samenwerking met het Duurzaam Bouwloket (via de RREW-subsidie) een collectie inkoopactie isolatie gerealiseerd in mei 2022.

Doelgroep

Alle huiseigenaren uit Nissewaard konden meedoen aan de inkoopactie isolatie.

Wat hebben we aangeboden?

Het Duurzaam Bouwloket heeft huis-aan-huisbrief verstuurd naar alle huiseigenaren in Nissewaard. Ook is de actie onder de aandacht gebracht met een persbericht.

De bewoners kregen de mogelijkheid om met een goede prijs-/kwaliteitsverhouding spouwmuur-, vloer- en bodemisolatie uit te laten voeren. We hebben een collectieve inkoop georganiseerd waarbinnen gerenommeerde regionale isolatie-specialisten een aanbod op maat maken.

Huiseigenaren konden vrijblijvend en gratis één van de specialisten langs laten komen voor een vakkundig advies. Na de woninginspectie is per woning een offerte gemaakt: dit zorgt voor meer inzicht in de mogelijkheden en de kosten. Daarnaast is er de mogelijkheid geboden om op 23 mei 2022 deel te nemen aan het online webinar over isolatie van het Duurzaam Bouwloket. Wanneer de bewoners direct aan de slag wilden, kon er via het Duurzaam Bouwloket een opdracht worden verstrekt.

Middelen fase 3a

Stap 3: Rekenen aan oplossingen

Nadat in stap 2 verschillende gesprekken zijn gevoerd en diverse referentiewoningen zijn bezocht, is er in stap 3 een overzicht aan referentiewoningen en bijbehorende technieken opgesteld en een rapport gemaakt met de resultaten van de eerste berekeningen. Dit heeft geresulteerd in een verfijning van de uitgangspuntennotitie. Dit is voorbereiding op stap 4, waarin we hiermee naar buiten zijn gegaan.

Stap 4: Van dilemma's naar voorkeurstechieken

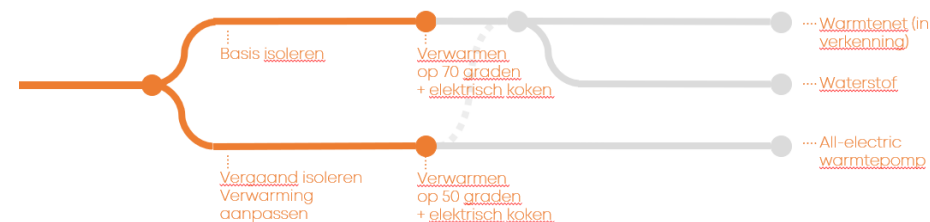
Het doel van deze fase is te komen tot enkele voorkeurstechieken op basis van afwegingscriteria, door de opvolging van gesprekken en door het afvallen van onlogische keuzes. Dit is onder andere gedaan samen met de bewonerswerkgroepen in beide wijken en met de diverse professionele partners zoals de woningcorporaties en de ambtelijke organisatie. Tijdens deze gesprekken zijn ook de verschillende mogelijkheden verder onder de loep genomen en zijn dilemma's en kansen in kaart gebracht.

September Werkgroepen: Delen opbrengsten onderzoeken

Eén van de wensen van de werkgroepen in de beide gebieden was om meer inzicht te krijgen in de kosten-batenanalyse van de verschillende technieken. Vooral in de berekening rond de eindgebruikerskosten waren de werkgroepen erg geïnteresseerd. Bureau DWA heeft tijdens twee fysieke bijeenkomsten met beide werkgroepen (allebei op 13 september 2022) de resultaten van het onderzoek gedeeld. Zo is in kaart gebracht wat voor investeringen de diverse technieken vragen en wanneer welke keuzes kunnen worden gemaakt. We hebben de werkgroepen ook gevraagd hoe we deze informatie het best konden vertalen naar de rest van de bewoners. Hieruit kwam naar voren dat er tijdens de komende wijk brede bijeenkomsten vooral in moest worden gegaan op het handelingsperspectief: waar doet men nu goed aan? Dit is meegenomen in de vervolgstappen richting de wijkbrede bijeenkomsten.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Resultaat: Overzicht

	Aardgas	Aardgas+ isoleren	Aardgas+ hybride +isoleren	Warmtenet 70 °C + isoleren	Lucht warmte pomp +zwaar isoleren	Waterstof hybride + isoleren
Financieel (prijspeil Q1 2022, inclusief BTW)						
Investering in de woning (€)	€2.100 – €2.100	€7.200 – €8.800	€10.200 – €12.600	€13.300 – €18.000	€24.600 – €30.300	€11.800 – €14.200
Integrale jaarlasten (€) <small>in tekst toe te voegen</small>	€2.910 – €3.180	€2.590 – €2.810	€2.430 – €2.670	€2.420 – €2.570	€2.110 – €2.260	€2.900 – €3.170
Totale kosten (15 jaar) (€)	€44.200 – €48.000	€44.700 – €49.300	€45.300 – €51.000	€48.300 – €55.200	€55.100 – €62.800	€53.600 – €59.900
Terugverdienen investering (jaar)		15 jaar	15 jaar	15+ jaar	15+ jaar	Niet
Verdeling over partijen	Bewoner/betaalt	Kosten verdeeld	Kosten verdeeld	Kosten verdeeld	Eigenaar/betaalt	Bewoner/betaalt
Maatschappelijke kosten	Gemiddeld	Laag	Gemiddeld	Gemiddeld	Hoog	Hoog
Duurzaamheid						
CO ₂ uitstoot kg CO ₂ /woning/jaar	2.800 – 3.150	2.400 – 2.650	1.950 – 2.200	1.400 – 1.500	1.500 – 1.650	2.600 – 4.100
CO ₂ neutraal te maken	Nooit	Nooit	Nooit	Haalbaar	Haalbaar	Grote opgave
Organisatorisch						
Zelf kiezen alternatief	Altijd vrije keuze	Altijd vrije keuze	Altijd vrije keuze	Aansluiten of niet	Altijd vrije keuze	Altijd vrije keuze
Toekomst niet teveel betalen	Eigen contract	Eigen contract	Eigen contract	ACM tarieven	Eigen contract	Eigen contract
Ruimte nodig in de woning	50x50 cm	50x50 cm	100x50 cm	50 x 50 cm	100x150 cm binnen + 50x100 cm buiten	100 x 50 cm
Aanpassingen woning	Geen aanpassingen	Beperkt isoleren	Beperkt isoleren	Beperkt isoleren	Zwaar isoleren Aanpassen verwarming	Beperkt isoleren
Betrouwbaar op korte/ lange termijn	Aardgas eindig	Aardgas eindig	Aardgas eindig	Flexibele infrastructuur	Duurzame elektriciteit	Onzekerheid waterstof
Moet de straat open	Huidig gasnet	Huidig gasnet	Huidig gasnet	Warmtenet	Elektra net	Huidig gasnet
Aansluiten lokale kansen	Aardgas nodig	Aardgas nodig	Aardgas nodig	Lokale warmte bron	Elektriciteit nodig	Waterstof nodig

Middelen fase 3a

Stap 5: Voorkeursalternatieven en handelingsperspectief

Het doel van stap 5 was om de verschillende voorkeurstechnieken te bespreken met de bewoners van de twee gebieden en van de bewoners hier een reactie op te ontvangen. Ook is er een eerste handelingsperspectief gedeeld met de bewoners, zowel voor woningeigenaren als huurders. Dit handelingsperspectief is samen met de woningcorporaties gepresenteerd aan de bewoners. Met deze informatie is het warmteprocesplan en het handelingsperspectief verder aangescherpt.

September Procesupdate en uitnodiging bijeenkomsten Special #3

In een derde opgemaakte nieuwsbrief (special) die huis-aan-huis is verspreid bij alle bewoners van de twee gebieden (zowel woningeigenaren als huurders) is een update gegeven van het proces tot nu toe en de komende vervolgstappen. Om te zorgen dat iedereen die dat wil, nog kan aanhaken in het proces, is duidelijk gemaakt wat er allemaal is al i gedaan aan onderzoek en welke vervolgstappen er nog volgen. Ook zijn de bewoners uitgenodigd voor een bijeenkomst per gebied om verder in gesprek te gaan over de uitkomsten van het onderzoek en een eerste aanzet tot het handelingsperspectief.

September Bijeenkomsten in beide gebieden

26 september: wijkcentrum De Akkers (ongeveer 100 bewoners)

3 oktober: wijkcentrum De Hoek (ongeveer 80 bewoners)

Op 26 september 2022 en 3 oktober kwamen bewoners bij elkaar om te luisteren en in gesprek te gaan over de resultaten tot nu toe (de mogelijke voorkeurstechnieken) en de eerste aanzet tot het handelingsperspectief. Het doel hierbij was om de bewoners een eerste reactie te laten geven op dit handelingsperspectief. Ook hebben we de aanwezigen gevraagd wat er nodig is om dit uit te voeren. Ook gaven de woningcorporaties een toelichting op hun kijk op de opgave en gaf energiecoach Rob een presentatie over wat hij kan betekenen voor bewoners. Op verzoek van de bewoners was ook Stedin aanwezig om toe te lichten wat er nodig is in het elektriciteitsnetwerk wanneer er meer elektrisch verwarmd zal gaan worden. Het programma bestond uit een plenair deel met presentaties en voldoende ruimte voor vragen. Vervolgens was er een *open space* ingericht waar men in gesprek kon met de verschillende sprekers en de mogelijkheid had vragen of opmerkingen per onderdeel achter te laten.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Fase 3b: warmteprocesplan opstellen

Actie: Buurkracht

Doel

Vanuit de RREW loopt de pilot **buurteams**: buren helpen buren om te verduurzamen. Deze pilot vindt plaats in de wijk De Akkers: voor een groot deel gecentreerd in Akkers-Centrum. Voor de begeleiding hiervan is een traject gestart met Buurkracht. Zij initiëren en faciliteren buurteams van onderop, door onder andere aan te sluiten bij initiatieven die lopen in Nissewaard. Buurkracht is onder andere aanwezig geweest bij de bewonerswerkgroepen op 17 januari 2023 om vrijwilligers te werven.

Toelichting vanuit de RREW

Het vinden van vrijwilligers is heel moeilijk gebleken, maar er lijkt een doorbraak te zijn nu Buurkracht de samenwerking heeft opgezocht met Stichting Samen Voor Inwoners (SVI) en bewonersvereniging De Samenwerking. Dit is een vereniging van bewoners die allen woonachtig zijn in Akkers-Centrum en hun woning huren van één van de woningcorporaties. Met elkaar gaan zij vrijwilligers werven en bijeenkomsten organiseren in het kader van buurtparticipatie.

“Wij geloven in de kracht van buren. De kracht om dingen samen mooier, beter, groener, veiliger of gezelliger te maken in de buurt. Wij helpen buren in heel Nederland om hun buurkracht te ontdekken en te vergroten.”

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

buurkracht.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Fase 4: Vaststelling

Fase 4: Vaststelling

Op dit moment wordt de vaststelling van het warmteprocesplan voorbereid. Dit participatieverslag is daar onderdeel van. Het voornemen is om het warmteprocesplan en handelingsperspectief voor beide gebieden in april 2023 te laten vaststellen.

Delen warmteprocesplan en handelingsperspectief: voorgenomen acties

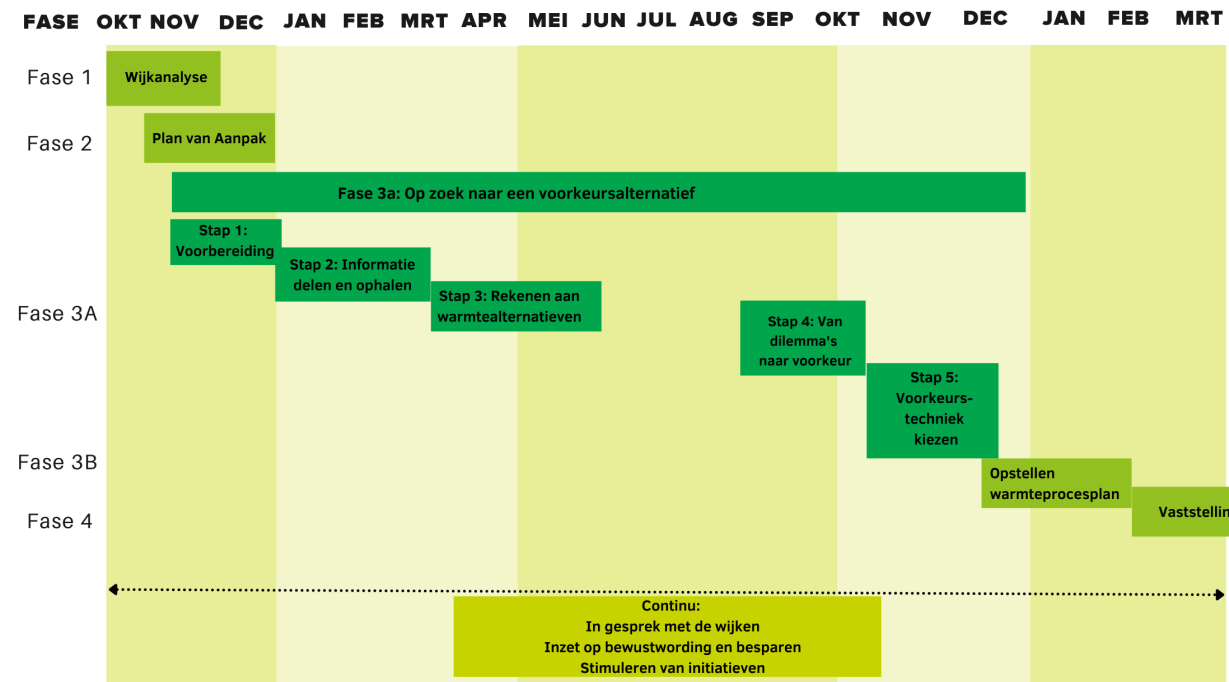
- Delen van een samenvatting van het warmteprocesplan en handelingsperspectief met bewoners
 - Via een vierde special die huis-aan-huis wordt bezorgd
 - Via de diverse online kanalen van de gemeente
 - Via de woningcorporaties
- Uitnodigen van bewoners voor een afsluitende bijeenkomst in mei 2023
 - Delen van het proces
 - Toelichting op het handelingsperspectief
 - Doorvragen naar behoefte vervolg

En dan begint het pas...

Na de vaststelling en presentatie van het warmteprocesplan en handelingsperspectief zijn we nog niet klaar in de twee startgebieden. De gemeente neemt initiatief om op basis van de behoefte van de bewoners de aankomende maanden acties te blijven ondernemen in de wijken om er voor te zorgen dat bewoners ondersteuning krijgen bij het verduurzamen van hun woning. Dat doen we door diverse inkoopacties te organiseren, maar ook bijvoorbeeld door een informatiepunt in te richten in de wijk waar de energiecoach op basis van het handelingsperspectief concreet advies kan geven.

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Wij.Doen.Groen.
Samen naar een duurzaam Nissewaard

Wij.Doen.Groen.

Samen naar een duurzaam Nissewaard